

كارگە كانى چىمەنتۆ نىعمەتە يان نەفرەتە

گۆرۈنى كەشۈھەۋا يەككىكە لە گەۋرەتەرتىن و قورستىن ئاستەنگە كان كە ئەمرۆ رووبەرووى سەرجمە مرۇفائەتە دەپتەۋە. ئەم گۆرۈنە برىتېيە لە بەرزىوونەۋەى پلەى گەرمى و بەرھەمھەپتەنى گازى گەرەمخانىپى لە ھەسارە كەماندا، لە ٪ ۶۰ بەھۇى بەرھەمھەپتەنى گازى دووم ئۆكسىدى كاربۇن و گازە ژەھراۋىيە كان لە رىگەى بەرھەمھەپتەنى ووزە بەردىيەنە كان (خەنوز، گاز، نەوت و پىكھاتە كانى) ھويە، لە ٪ ۱۰ ى بە ھۆكارى و برىنى دارستانە گەۋرە كانەۋەيە، نىكەى لە ٪ ۸. يىشى بەھۆكارى پىشەسازى دروستكردى چىمەنتۆۋەيە كە بە پلەى سىيەمى بەرھەمھەپتەنى دووم ئۆكسىدى كاربۇن دېت لە جىھاندا.

لە عىراقدا زياتر لە ۲۰ كارگەى بەرھەمھەپتەنى چىمەنتۆ ھەيە ۹ كارگەيان دەكەونە ناۋچەى بازىيانى پارىزگى سلىمانىيەۋە، پىنج لەو كارگەنى سلىمانى پىشى شىرپان لەبەرھەمھەپتەنىدا بەردەكەۋىت .

بازىيان لە دۆلى سىروشتىيەۋە بۆ دۆلى چىمەنتۆ

ئەم كارگە رۇژانە زياتر لە ۳۷ ھەزار تەن چىمەنتۆ بەرھەم دەھىن، دەرهاۋىشتە كانى بەرھەمھەپتەنى ئەم برە نەفرەتە گەۋرەى تەندروستى و ژىنگەى بۆ خەلك دروستكردوۋە.

بەرھەمھەپتەنى ھەر تەنىك چىمەنتۆ ۷۸۰ كىلوگرام لە دووم ئۆكسىد فرىدەداتە ناۋچە كەۋە بەۋاتە رۇژانە ملىونان كىلوگرام دووم ئۆكسىدى كاربۇن بەرەلا دەكەنە ناۋچەى بازىيان و بەرگە ھەۋاۋە .

چىمەنتۆ لە بەردى كسل و گل و چەند تۆخىمىكى تر پىك دىت، رۇژانە ئەم كارگە شاخە كانى ناۋچەى بازىيان و دەشتە كانى ھەلدەكۆلن و سىروشتە كەى قووت دەدات .

ئەم كارگە لە خاپووركردى شاخ و كىۋە كان و شىكرنەۋەى بەردە كان مانگانە بەلایەنى كەمەۋە ۱۵۰ تەن تى ئىن تى بە كاردەھىپتە، كاتىك كە تى ئىن تى دەتەقەت توخمە كانى كاربۇن و ئۆكسىجىن و ناپتروچىنى بەرھەم دەھىپتە، بۆيە برىكى زۆر وزە ئازاد دەكات كە زىان بە ژىنگە و تەندروستى و چىنە كانى ژىر زەۋى دەگەبەنەت .

كوورە كانى كارگەى چىمەنتۆ دەپت بەرادەى زياتر لە ۱۴۰۰ پلەى سەدى گەرم بكرىن بۆ پرۇسەى سوتانى پىكھاتە كان، ئەم كورانەش بە گاز و كارەباۋ سوتانى تايەى ئۆتۆبىل كار دەكەن. كەۋاتە برىكى زۆر لە ووزەى دەبات .

سەۋزىپى و زەۋىيە كىشتوكالىيە كانى رۇژ بەرۇژ بەرۋە كەمبۈنەۋە و پىسبوۋى خاكە كەى رۇدەچن و جوتياران و خەلكى ناۋچە كە يان ۋاز لە كىشتوكال دەھىن يان كۆچ دەكەن .

كارىگەرى گەۋرە لە فرە جۆرى بايلۇجى خاكە كە دەكەن، بوۋى ئەم فرە جۆرە بايلۇجىيەنە بەبەردەۋامى ھاۋسەنگى ژىنگەى دەپارزىن . بالندە كان بە زۆرەملى كۆچ پىدەكەن.

رۇژانىك دۆلى بازىيان پاكترىن و زۆرتىن ئاۋى ژىر زەۋى ھەببۈۋە و ئەستىلىكى گەۋرەى ئاۋ بوۋە، بەلام بوۋى ئەم كارگەنە زۆرتىن زىيانى گەياندوۋە بە ئاۋى ژىر زەۋى بۆتە ھۇى كەمبۈنەۋە و پىسكردى ئاۋەكەى.

كارگە كان سىمى دلفىنى سىروشتى ناۋچە كەى بە تەۋاۋەت شىۋانددوۋە .

ئەم كارگە ھۆكارن بۆ بلاۋ بوۋنەۋەى تەپوتۇزۇ تەنۆلكەى وورد و خۆلەمىش بەشەۋ بەرۇژ كە ۋەك باران بەسەر ناۋچە كەدا دەبارىتەت، كە زىانە كانى بۆ كۆتەندامى ھەناسەدانى مرۇف بەرۋوبومە و كىشتوكالىيە كان لە ئەژمار نايەت .

نەفرەتە بەرھەمھەپتەنى چىمەنتۆ بەم شىۋەيەى ئىستى ھۆكارى بلاۋ بوۋنەۋەى مادە شىرپەنجەيە كان بۆ خەلكى ناۋچە كە لەرپى ئاۋ و ھەۋاۋ خاكەۋوۋە ھەروھەا و كارىگەرى ژىنگەيى و درەستبوۋى گازە گەرمەخانەيە كان و تىكدانى چىنى ئۇزۇن كە ھۆكارىكى راستەۋخۆيە بۆ زىادبوۋى شىرپەنجەى پىست.

ئەگەر چى چەند ھەزار كەسنىك كە ۋەك دەستى كار لە كارگە كاندا كار دەكەن و بەشىكى زۆرى ئەم كارمەندانە بيانىن بەلام ئەۋانىش بىبەش نىن لە و كارىگەرىيە تەندروستىيەنى كە رۇژانە رووبەروۋى خەلكى ناۋچە كە دەبنەۋە .

ئەى نىعمەتەكەى ؟

كارگە كان نىعمەتن بۆ چەند سەرمايەدارىك كە جگە لەكە ئەكەبوۋى سەرمايە كانىان بىر لە بەرژەۋەندى خەلك و سىروشت و تەندروستى و ژىنگەش ناكەنەۋە، ۋەك ئەۋەى خۇيان بەشىك نەبن لەم ھەسارەيەۋە بەشدار نەبن لە ھەلمزىنى ھەۋاۋ و خۇراك و ئاۋى. لە ئىستادا پلانى دروستكردى چەند كارگەبەكى بەرپۆۋەيە و دىدى جاۋچنۇكانە لەسەر ئەم ناۋچەيەيە. لە ئەگەرى دروستكردى ئەو كارگە ناۋچە كە و جىھان رووبوروى پر

مەترسىدارترىن كىشەى تەندروستى و ژىنگەى دەپتەۋە، ناۋچە كەش بەتەۋاۋى دەپتە دۆلى چىمەنتۆ.